

Vergelijkingsanalyse IL-frameworks

SCONUL (afgeleid RDF)	ACRL Framework	CILIP	Australian & New Zealand IL Framework	Kuhlthau	UNESCO	Metaliteracy characteristics (Mackley & Jacobsen, 2014)	Gemeente delers	Poging hoofdfunctie met dekkende kopjes	Taxonomie IL
<p>1. Identificeren Herken je informatiebehoefte</p> <p>2. Omvang bepalen Beoordeel de huidige kennis en identificeer lacunes</p>	<p>Onderzoek als vraagstelling</p> <p>Informatie heeft waarde</p>	<p>1. Behoeft aan informatie</p> <p>2. Beschikbare bronnen</p> <p>3. Vind informatie</p> <p>4. Evalueer resultaten</p> <p>8. Beheer je bevindingen</p> <p>6. Ethiek en verantwoordelijkheid in gebruik</p> <p>7. Communiceer en deel informatie</p> <p>5. (Hoe te) werken met resultaten en ze te exploiteren</p>	<p>1. ... herkent de behoefte aan informatie en stelt de natuur en omvang van de benodigde informatie vast</p> <p>2. ... vindt benodigde informatie effectief en efficiënt</p> <p>3. ... evalueert informatie en het zoekproces naar informatie kritisch</p> <p>4. ... beheert verzamelde of gegeneerde informatie</p> <p>5. ... gebruikt voorafgaande en nieuwe informatie om nieuwe concepten te construeren of nieuwe inzichten te verkrijgen</p>	<p>1. Initiatie - herken informatiebehoefte</p> <p>2. Onderwerpsselectie - identificeer een algemeen onderwerp</p> <p>3. Verkenning</p> <p>4. Formulering focus vanuit verzamelde informatie</p> <p>5. Verzameling - gefocust zoeken</p> <p>6. Presentatie</p> <p>6. ...begrijpt en erft culturele, ethische, economische, juridische en sociale issues rondom het gebruik van informatie</p>	<p>1. Realiseer dat een behoefte of probleem bestaat dat om informatie vraagt voor een beredende oplossing</p> <p>2. Weet hoe je benodigde informatie nauwkeurig identificeert en definieert om aan behoefte te voldoen of problemen op te lossen</p> <p>3. Weet hoe je vaststelt of de benodigde informatie wel of niet bestaat, en zo niet, ga naar stadium 5</p>	<p>Stel vast</p> <p>Verken je zoektocht</p> <p>Formuleer (onderzoeks)vragen</p> <p>Plan/zet een zoekstrategie op</p> <p>Stel informatiebronnen vast</p> <p>Zoek</p> <p>Evalueer</p> <p>Gebruik</p> <p>Begrijp</p> <p>Verwerk</p> <p>Werk samen</p> <p>Participeer</p> <p>Deel</p> <p>Publiceer</p>	<p>Stel informatiebehoefte vast</p> <p>Stel lacunes vast</p> <p>Verken je zoektocht</p> <p>Formuleer (onderzoeks)vragen</p> <p>Plan/zet een zoekstrategie op</p> <p>Stel informatiebronnen vast</p> <p>Zoek</p> <p>Selecteer/beoordeel /evalueer resultaten</p> <p>Organiseer/verwerk</p> <p>Gebruik informatie op een ethische manier</p> <p>Presenteer/communiceer</p> <p>Synthetiseer/gebruik /creer nieuwe kennis</p>	<p>1. Informatiebehoefte</p> <p>2. Oriëntatie</p> <p>3. (Onderzoeks)vraag</p> <p>4. Zoekstrategie</p> <p>5. Informatiebronnen</p> <p>6. Zoeken</p> <p>7. Selectie van informatie</p> <p>8. Informatie-management</p> <p>10. Communicatie</p>	<p>1. Oriënteer op je onderwerp</p> <ul style="list-style-type: none"> > Informatiebehoefte > Informatiebronnen ter oriëntatie > Zoeksystemen ter oriëntatie <p>2. Focus op je onderwerp</p> <ul style="list-style-type: none"> > Onderwerpspecificatie > Onderzoeksvraag <p>3. Definieer je zoekstrategie</p> <ul style="list-style-type: none"> > Onderscheid in informatiebronnen > Selectie passende zoeksystemen > Selectie zoektermen <p>4. Zoek je informatie</p> <ul style="list-style-type: none"> > Zoekmethoden > Zoektechnieken <p>5. Evalueer je resultaten</p> <ul style="list-style-type: none"> > Evaluatie resultaten > Evaluatie proces <p>6. Beheer je resultaten</p> <ul style="list-style-type: none"> > Zoekmanagement > Resultatenmanagement <p>7. Verwerk je resultaten</p> <ul style="list-style-type: none"> > Synthese van informatie > Citeren en refereren > Auteursrecht > Creatie van informatie > Publicatie

Figuur 1: eerste versie vergelijkingsanalyse IL-frameworks/standaarden informatievaardigheid en overkoepelende facetten.

Taxonomie voor informatievaardigheid

Digitaal leermateriaal gezocht en gevonden

In oktober 2020 heeft de SHB/UKB-werkgroep Information Literacy leermaterialen op het gebied van informatievaardigheid beschikbaar gemaakt via het zoekportaal Edusources.

Om te zorgen dat de materialen goed vindbaar zijn is er een taxonomie ontwikkeld op basis van een vergelijking van de meest relevante informatievaardigheidsstandaarden. Een reconstructie van het proces.

Harrie van der Meer

Coördinator Informatievaardigheid/
Onderwijsmateriaal bij de Bibliotheek UvA/
HvA en trekker van de SHB/UKB-werkgroep
Information Literacy

Marijn Post

Beleidsmedewerker/adviseur
Leren en ICT bij de Hogeschool
van Arnhem en Nijmegen

ces). Daarbij kon aan de achterkant worden gebruikgemaakt van SURF-sharekit, een repositorydienst voor het hoger onderwijs waarin eerder vooral (praktijkgericht) onderzoek en studentmaterialen werden opgeslagen. In deze pilot is SURFsharekit echter ook geschikt gemaakt voor het delen van leermaterialen, waarbij de onderwijs-metadatastandaard NLLOM is gebruikt.

Vershil per instelling

Voor het verbeteren van de vindbaarheid van de digitale IL-leermaterialen moest worden nagedacht over standaard trefwoorden. Al snel werd duidelijk dat de terminologie om de digitale leermaterialen te duiden per instelling verschilt, mede omdat bij het maken van de materialen wordt uitgegaan van verschillende IL-frameworks. Denk aan SCONUL Seven Pillars (Bent & Stubbings, 2011) en ACRL Framework (Association of College and Research Libraries, 2015). We zijn daarom op zoek gegaan naar standaard trefwoordenlijsten voor IL die we zouden kunnen gebruiken. Er bleken wel een aantal IL-taxonomeën en thesauri te bestaan, maar deze waren of te theoretisch van insteek (Hamming, 2014, Stordy, 2015) of praktisch niet bruikbaar voor ons doel (Inskip, 2017). Ook kwam het voor dat informatievaardigheden maar een klein deel uitmaakt van de bredere taxonomie (Moyo, Madzima, Chikerema & Abdullah, 2015).

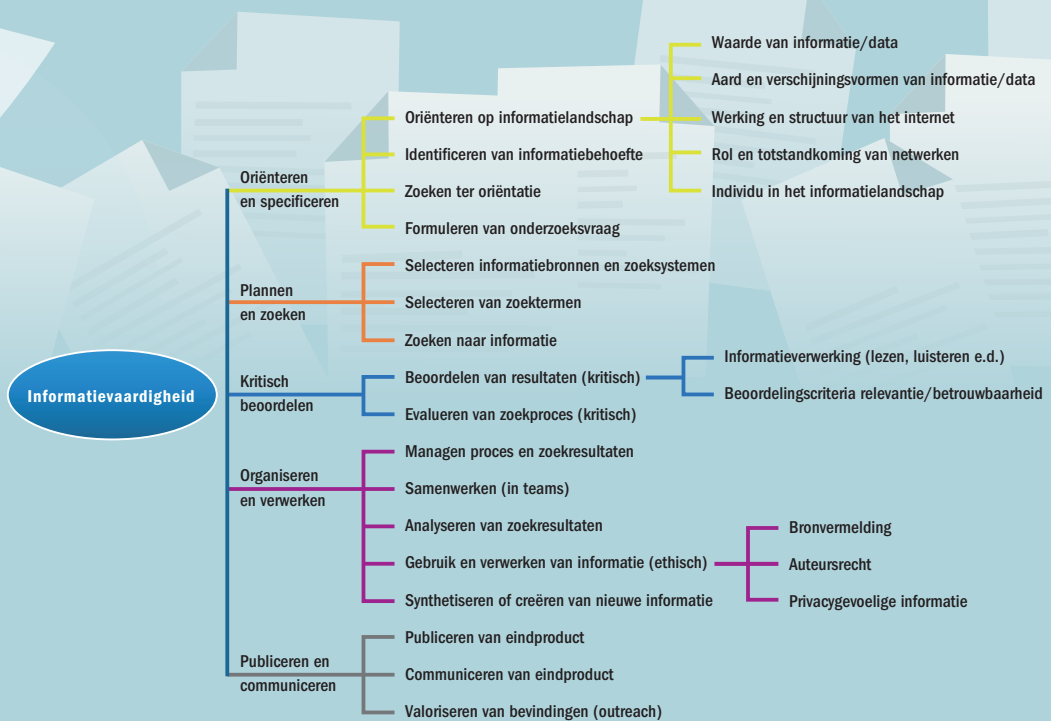
Stappen zetten

Omdat er geen IL-taxonomie of thesaurus beschikbaar was die voldeed aan onze eisen en doelen, hebben we uiteindelijk besloten om zelf een taxonomie op te stellen. Het idee was dat de IL-taxonomie zorgt voor een inhoudelijke hiërarchie bij de ordening van begrippen en onderwerpen en dat deze bruikbaar is voor alle digitale IL-leermaterialen, ongeacht het gebruikte IL-framework. Het gebruik van de taxonomie, samen met het gebruik van ongecontroleerde trefwoorden, moet leiden tot betere terugvindbaarheid van de digitale IL-leermaterialen. Daarnaast kan het een kapstok bieden

In 2018 is de SHB/UKB-werkgroep Information Literacy (IL) begonnen met het verzamelen van online beschikbare digitale (open) IL-leermaterialen bij universitaire en hogeschoolbibliotheken, mediatheken en studiecetra. Doel was om te inventariseren welke digitale IL-materialen er voorhanden zijn en uiteindelijk om deze materialen weer te delen met de rest van de IL-community in Nederland.

Om dit voor elkaar te krijgen was er in 2019 de mogelijkheid om aan te sluiten bij de pilot *Zoekportaal voor open leermiddelen* van SURF (nu Edusour-

Figuur 3: taxonomie informatievaardigheid – schematische weergave (Van der Meer/Post, 2020)

Testen van de taxonomie

De laatste stap was het testen van de taxonomie in de praktijk. Collega's hebben beoordeeld of zij in staat waren om hun digitale IL-leermaterialen te koppelen aan de zoektermen en facetten van onze taxonomie. Dat leverde veel nuttige informatie op, die we hebben gebruikt om aanpassingen te doen. Zo zijn de oorspronkelijke zeven (hoofd)facetten teruggebracht naar vijf. Ook zijn er facetten hernoemd, of zijn er deelfacetten toegevoegd omdat nog niet voor al het materiaal een goed facet aanwezig was om mee te werken. Op het derde niveau van de taxonomie hebben we 'oriënteren op het informatielandschap' toegevoegd. Reden hiervoor is dat veel kennis-, vaardigheden- en bewustzijnsaspecten het zoekproces overstijgen en eigenlijk voorafgaand aan het zoeken al zouden moeten worden aangeleerd. Ook hebben we 'synthetiseren' en 'creëren' geclusterd en maken ze deel uit van 'verwerken van informatie' en niet, zoals bij veel frameworks, van de laatste stap 'publicatie, communicatie en valorisatie'.

Eindresultaat

Het eindresultaat is een taxonomie informatievaardigheid die bestaat uit vier niveaus. De hoofddeling heeft vijf facetten: oriënteren en specificeren, plannen en zoeken, kritisch beoordelen, organiseren en verwerken, en publiceren

'Ondanks de verschillen tussen de bestaande frameworks is het toch gelukt om de diverse standaarden op hoofdpunten te mappen'

en communiceren (zie figuur 3).

De keuze voor het aantal niveaus hangt samen met granulariteit, oftewel fijnmazigheid, de deelbaarheid van een systeem: maak je gebruik van grotere hoeveelheden kleinere delen of kleinere hoeveelheden grotere delen? De taxonomie is op dit moment eigenlijk nog te fijnmazig als je kijkt naar de huidige hoeveelheid onderwijsmaterialen. Het zal dus nog zo zijn dat een aantal (deel)facetten weinig materialen bevat. Bij de keuze hiervoor is echter geanticipeerd op ontwikkelingen in het vakgebied en de te verwachten groei van het aantal materialen. Bovendien maakt het gekozen aantal niveaus aanpassing in SURFsharekit voor de toekomst eenvoudiger.

Half november in gebruik

De perfecte taxonomie bestaat niet. Er zijn vaak meerdere keuzes mogelijk. Door veelgebruikte informatievaardigheidsstandaarden als basis te gebruiken en door consultatie van zoveel mogelijk vakcollega's hopen we toch een taxonomie te hebben ontwikkeld die zo goed mogelijk aansluit bij hun wensen. Vanaf half november zal het mogelijk zijn om gebruik te maken van deze taxonomie bij het vinden van IL-materialen via het Edusources-zoekportaal via <https://zoekportaal.surf.nl/communities> -> information literacy.

Bronnen

- > Aalten van, J. V., Linden, M. V. D., Sievert, E., & Becker, P. (2017). *Maak het vindbaar: op schrijven, sites en SharePoint*. Verkregen via: <http://bit.ly/vindbaar>.
- > Armstrong, C., Boden, D., Town, S., Woolley, M., Webber, S., & Abell, A. (2004). *Chartered Institute of Library Information Professionals (CILIP) defines information literacy for the UK*. Verkregen via: <http://bit.ly/informationliteracyUK>.
- > Association of College and Research Libraries (2015). *Framework for information literacy for higher education*. Verkregen via: <http://bit.ly/framework-highereducation>.
- > Bent, M., & Stubbings, R. (2011). The SCONUL seven pillars of information literacy: Core model for higher education. SCONUL Working Group on Information Literacy. Verkregen via: <http://bit.ly/IL-coremodel>.
- > Bundy, A. (2004). Australian and New Zealand information literacy framework. Principles, standards and practice (2nd ed.). Adelaide: Australian and New Zealand Institute for Information Literacy (ANZILL) and Council of Australian University Librarians (CAUL). Verkregen via: <http://bit.ly/australian-IL>.
- > Hamming, L. (2014). *A Taxonomy of Information Literacy*. Gevonden via <http://bit.ly/taxonomy-IL>.
- > Inskip, H. (2017). *Information Literacy Thesaurus*. Gevonden via <http://www.bartoc.org/nl/node/18661>.
- > Kuhlthau, C. (2004). *Seeking meaning: a process approach to library and information services* (2nd ed.). Westport, CT: Libraries Unlimited.
- > Mackey, T. P., & Jacobson, T. E. (2014). *Metaliteracy: Reinventing information literacy to empower learners*. American Library Association.
- > Moyo, M., Madzima, K., Chikerema, T., & Abdullah, H. (2015). Layering information literacy: A taxonomy of literacies for academic and lifelong learning. In *Proceedings of the International Conference on e-Learning, e-Business, Enterprise Information Systems, and e-Government (EEE)* (p. 116). The Steering Committee of The World Congress in Computer Science, Computer Engineering and Applied Computing (WorldComp).
- > SHB-UKB-SURF-werkgroep Bibliotheken en open en online onderwijs. (n.d.). *Bibliotheken en open en online onderwijs*. Gevonden via <https://www.ukb.nl/e-learning>.
- > SURF. (n.d.). *Zoekportaal met groot aanbod van open leermaterialen*. Gevonden via <https://www.surf.nl/zoekportaal/doe-mee-aan-de-pilot-zoekportaal-voor-open-leermaterialen>.
- > SURF. (n.d.). *SURFSharekit: de online opslagplaats voor het hoger onderwijs*. Gevonden via <https://www.surf.nl/surfsharekit-de-online-opslagplaats-voor-het-hoger-onderwijs>.
- > Stordy, P. (2015). Taxonomy of Literacies. *Journal of Documentation*, 71(3), 456-476.
- > STRAITS knowledge. (2012). *How to build a taxonomy*. <http://bit.ly/taxonomyposter>.